

Η κλιματική αλλαγή και ο εφιάλτης του πλανήτη-κλίβανου

Από COP σε COP, ο κατακλυσμός πλησιάζει

του Daniel Tanuro

Η 25η Διάσκεψη των συμβαλλομένων μερών της Σύμβασης πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές αλλαγές (COP25) θα αρχίσει σε μερικές μέρες στη Μαδρίτη. Αυτή η συνάντηση κορυφής έπρεπε αρχικά να γίνει στο Σαντιάγο αλλά ο χιλιανός πρόεδρος προτίμησε να την ακυρώσει. Οι COP συγκεντρώνουν συνήθως 10.000 ανθρώπους: Έπρεπε να αποφύγει να γίνουν μάρτυρες της άγριας αστυνομικής καταστολής του ξεσηκωμού ενάντια στην υπερφιλελεύθερη πολιτική της κυβέρνησης Πινιέρα.

Υπενθυμίζουμε ότι η Σύμβαση πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών υιοθετήθηκε στη συνάντηση κορυφής της Γης στο Ρίο, το 1992. Αυτή ορίζει ως στόχο των Κρατών να εμποδίσουν “μια επικίνδυνη ανθρωπική διατάραξη” του κλίματος της Γης. Η παρακολούθηση αυτής της δέσμευσης υποτίθεται ότι εξασφαλίζεται από τις Διασκέψεις των συμβαλλομένων μερών (COP), που συναντιούνται κάθε χρόνο από το 1995. Κατά συνέπεια, αυτή της Μαδρίτης θα είναι η πέμπτη.

Ένας απολογισμός αρνητικός από το Α μέχρι το Ω

Ο απολογισμός αυτής της διαδικασίας είναι αρνητικός από το Α μέχρι το Ω. Από την COP1 έως την COP24, οι κυβερνήσεις βάλθηκαν να βρουν μέσα για να μην μειώσουν τις εκπομπές τους, ή να τις κάνουν να μειωθούν από άλλους, ή να κάνουν σαν να τις μειώνουν μετακομίζοντάς τες, ή να αποκτήσουν νέες αγορές ως αντιστάθμισμα της δέσμευσής τους να τις μειώσουν με ομοιοπαθητικές δόσεις, ή να κάνουν να υιοθετηθεί η παράλογη ιδέα ότι το να μην κόβεις ένα δέντρο ισοδυναμεί με το γεγονός ότι δεν καίς ορυκτά καύσιμα.

Το αποτέλεσμα αυτών των μεγαλοστομιών είναι ότι οι ετήσιες εκπομπές του κύριου αερίου του θερμοκηπίου, του CO₂, είναι πάνω από 60% μεγαλύτερες από το επίπεδο του 1990 και αυξάνονται σήμερα ακόμα πιο γρήγορα από όσο στον εικοστό αιώνα. Η συνέπεια είναι ότι η ατμοσφαιρική συγκέντρωση CO₂, που ήταν 350 ppm (1) το 1990, είναι τώρα 415 ppm. Αυτό το επίπεδο δεν έχει προηγούμενο από το Πλειόκαινο, πριν από 1,8 εκατομμύρια χρόνια. Εκείνη την εποχή, η στάθμη των ωκεανών ήταν 20 με 30 μέτρα ψηλότερα από σήμερα...

Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας και της φύσης

Το κείμενο που υιοθετήθηκε στο Ρίο δεν όριζε το επίπεδο της “επικίνδυνης ανθρωπικής διατάραξης”. Αυτό το κενό μείζονος σημασίας ήταν αποτέλεσμα των πιέσεων των πολυεθνικών του πετρελαίου, του άνθρακα και του φυσικού αερίου, καθώς και των πολυάριθμων τομέων της καπιταλιστικής οικονομίας που εξαρτώνται άμεσα από αυτές τις ορυκτές πηγές ενέργειας (αυτοκίνητα, πετροχημεία, ναυπηγικές και αεροναυτικές κατασκευές, κλπ.), Υποστηριζόμενες πιστά από τα Κράτη που είναι στην υπηρεσία τους, οι μεγάλες εταιρίες του πετρελαίου και του άνθρακα έδωσαν επιπλέον εκατομμύρια δολάρια σε ψευτο-επιστήμονες επιφορτισμένους να διαδώσουν στο κοινό χονδροειδή κλιματο-αρνητικά ψεύδη.

Από το 1992 και πέρα, έκαναν τα πάντα, χωρίς τον παραμικρό ενδοιασμό, για να εκμεταλλευθούν τα ορυκτά αποθέματα όσο γίνεται πιο μακρόχρονα και για να αποφύγουν έτσι την έκρηξη μιας “φούσκας άνθρακα”. Οι υπεύθυνοι αυτών των ελιγμών και οι πολιτικοί συνένοχοί τους θα έπρεπε να καθίσουν στο σκαμνί και να καταδικαστούν για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και κατά της φύσης.

Μάξιμουμ 2°C ή 1,5°C;

Χρειάστηκε να φτάσουμε στην COP21, ένα τέταρτο αιώνα μετά το Ρίο, για να ληφθεί μια απόφαση που αφορούσε το επίπεδο υπερθέρμανσης που δεν έπρεπε να ξεπεραστεί. Η συμφωνία που

υιοθετήθηκε στη γαλλική πρωτεύουσα ορίζει πράγματι ότι η κλιματική πολιτική έχει ως στόχο να “διατηρήσει την άνοδο της θερμοκρασίας αρκετά κάτω από τους 2°C συνεχίζοντας ταυτόχρονα τις προσπάθειες για να μην ξεπεράσει τους 1,5°C”. Όμως, αυτό το ασαφές κείμενο (ποιος είναι ο στόχος: 2°C ή 1,5°C □ δεν αναφέρει κανένα μέσο δράσης και δεν προβλέπει καμιά κύρωση ενάντια στις χώρες που δεν κάνουν ό,τι τους αναλογεί σε αυτή την προσπάθεια. Και ούτε καν αναφέρει τα ορυκτά καύσιμα, που είναι ωστόσο η κύρια αιτία της αύξησης του φαινομένου του θερμοκηπίου!

Η ειδική εισήγηση της Διακυβερνητικής Ομάδας Εμπειρογνομώνων για την Εξέλιξη του Κλίματος (GIEC) που βγήκε τον Οκτώβρη του 2018 δεν αφήνει καμιά αμφιβολία (2): Αντίθετα με αυτά που τα μεγάλα ΜΜΕ και οι πολιτικοί μας επαναλαμβάνουν μονότονα εδώ και πάνω από είκοσι χρόνια, μια αύξηση της θερμοκρασίας κατά 2°C θα ήταν πολύ πιο επικίνδυνη για τα ανθρώπινα και τα μη-ανθρώπινα όντα. Ένα παράδειγμα ανάμεσα σε άλλα: Το παγετωνικό κάλυμμα της Γροιλανδίας περιέχει μια ποσότητα πάγου αρκετή για να κάνει να ανέβει η στάθμη των θαλασσών κατά 7 μέτρα. Όμως, οι ειδικοί εκτιμούν ότι το σημείο χωρίς επιστροφή της αποσάθρωσής του βρίσκεται κάπου μεταξύ 1,5°C και 2°C της υπερθέρμανσης...

Το φάσμα του “πλανήτη κλίβανου”

Δεν υπάρχει κανένας καταψύκτης για να βάλουμε μέσα του τον πλανήτη για να τον καταψύξουμε. Με άλλα λόγια, από τη στιγμή που θα ξεκινήσει, η αποσάθρωση της Γροιλανδίας (ή οποιασδήποτε άλλου παγετωνικού καλύμματος) θα είναι αδύνατο να σταματήσει πριν φτάσει σε μια νέα ενεργητική ισορροπία του συστήματος Γη. Στο μεσοδιάστημα, αυτή η αποσάθρωση κινδυνεύει να προκαλέσει μια αλυσίδα “θετικών αναδράσεων” (3): Μετατροπή της Αμαζονίας σε σαβάνα, αποσάθρωση των γιγάντιων παγετώνων της Ανταρκτικής (4), ανεπίστρεπτο λιώσιμο του περμαφρόστ... Ένα γιγάντιο κλιματικό ντόμινο θα μπορούσε να καταλήξει γρήγορα σε μια αύξηση 4 έως 5°C της μέσης θερμοκρασίας της επιφάνειας της Γης.

Οι ειδικοί φοβούνται ότι αυτή η ανεξέλεγκτη υπερθέρμανση σπρώχνει τον πλανήτη έξω από το σχετικά σταθερό καθεστώς μέσα στο οποίο ταλαντεύεται εδώ και 1,5 εκατομμύρια χρόνια (εναλλαγή παγετωνικών και μεσοπαγετωνικών περιόδων). Η Γη θα έμπαινε τότε σε ένα νέο καθεστώς, ανάλογο με εκείνο του Πλειόκαινου: Στον “πλανήτη κλίβανο”. Είναι αδύνατο να φανταστούμε πώς θα είναι μια τέτοια ανατροπή αλλά ένα πράγμα είναι εντελώς βέβαιο: Αν το είδος μας επιβιώσει, αυτό δεν θα συμβεί με ένα πληθυσμό επτά ή οκτώ δισεκατομμυρίων ανθρώπων, και οι φτωχοί θα είναι σίγουρα τα κύρια θύματα του κατακλυσμού – η κύρια “μεταβλητή της προσαρμογής” (γνωστή η επωδός)...Η αποτρόπαια απάνθρωπη πολιτική απέναντι στους μετανάστες και μετανάστριες επιτρέπει στο καθένα και στην καθεμία να φανταστεί το περίγραμμα αυτής της βαρβαρότητας που έρχεται.

Είναι ακόμα δυνατό να μείνουμε κάτω από τους 1,5°C;

Η υπερθέρμανση είναι τώρα περίπου 1,1°C σε σχέση με την προβιομηχανική εποχή. Με τον τωρινό ρυθμό των εκπομπών, το όριο του 1,5 °C θα ξεπεραστεί γύρω στο 2040. Τα πάντα πρέπει να γίνουν για να μην συμβεί αυτό. Όμως, είναι ακόμα δυνατό; Δυστυχώς, δεν είμαστε βέβαιοι για αυτό. Και μάλιστα, καθόλου βέβαιοι!

Η έκθεση 1,5 °C του CIEG προτείνει τέσσερα ενδεικτικά σενάρια της σταθεροποίησης κάτω από το όριο επικινδυνότητας (με μόνο μια στις δυο πιθανότητα επιτυχίας!) (5). Τρία από αυτά τα τέσσερα σενάρια είναι για απόρριψη. Πράγματι, είναι βασισμένα στην τρελή ιδέα ενός “προσωρινού ξεπεράσματος” του 1,5°C που ακολουθείται από μια κατοπινή ψύξη που θα επιτευχθεί χάρη στην εφαρμογή κάποιων τεχνολογιών.

Αποκαλούμενες τεχνολογίες “με αρνητικές εκπομπές”, αυτές οι τεχνολογίες υποτίθεται ότι αφαιρούν διοξείδιο του άνθρακα από την ατμόσφαιρα. Όμως, ακόμα και αν υποθέσουμε ότι λειτουργούν (και σε επαρκή κλίμακα!) (6), και ακόμα και αν υποθέσουμε ότι το διοξείδιο του άνθρακα που αφαιρείται από την ατμόσφαιρα μπορεί να αποθηκευθεί σε ασφαλή μέρη, από όπου δεν θα

διαφύγει, η κατάσταση είναι τόσο επισφαλής ώστε είναι πραγματικός ο κίνδυνος να δούμε το “προσωρινό ξεπέρασμα” να προκαλεί ανεπανόρθωτα ατυχήματα. Όπως για παράδειγμα, την αρχή αποσάθρωσης του παγετωνικού καλύμματος που προκαλεί την πτώση των ντόμινων που θα οδηγούσε στον “πλανήτη κλίβανο”!

Το τέταρτο σενάριο θα επέτρεπε να μείνουμε κάτω από το 1,5°C χωρίς “προσωρινό ξεπέρασμα”, άρα χωρίς “τεχνολογίες με αρνητικές εκπομπές”. Συνεπάγεται μια δρακόντια μείωση των καθαρών παγκόσμιων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα: -58% από σήμερα μέχρι το 2030, αρνητικές εκπομπές μεταξύ 2050 και 2100 (7). Αυτό το σενάριο δεν μπορεί να γίνει δεκτό στη σημερινή του κατάσταση, επειδή συνεπάγεται (όπως και τα άλλα) την ισχυρή ανάπτυξη της πυρηνικής ενέργειας (+50% το 2030, + 150% το 2050, δηλαδή περίπου 200 πρόσθετα πυρηνικά εργοστάσια, πράγμα που σημαίνει σημαντική αύξηση του κινδύνου πυρηνικής σύρραξης). Μπορούμε ωστόσο να συμπεράνουμε ότι η απαιτούμενη μείωση των εκπομπών δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς μεγάλη μείωση της παγκόσμιας κατανάλωσης ενέργειας (της τάξης του 20% το 2030 και του 40% το 2050, ή και ακόμα περισσότερο) και ότι αυτή η μείωση είναι με τη σειρά της απρόσιτη χωρίς την σημαντική μείωση της παραγωγής και των μεταφορών (8).

Κατεπείγουσα ανάγκη ενός κατεπείγοντος σχεδίου

Είναι πολύ αργά για να αποφύγουμε την καταστροφή: Μεγαλώνει γύρω μας. Το βεβαιώνουν τα όλο και πιο έντονα κύματα της ζέστης, οι όλο και πιο βίαιοι κυκλώνες και τυφώνες, το επιταχυνόμενο λιώσιμο των παγετώνων της Γροιλανδίας και της Ανταρκτικής, η ταχύτερη από όσο προβλεπόταν άνοδος της στάθμης των ωκεανών, οι πιο βίαιες καταιγίδες και βροχές, η διαταραχή των μουσώνων, οι φονικές πυρκαγιές δασών και πολυάριθμα άλλα φαινόμενα που αναφέρουν τα ΜΜΕ. Για να μην μιλήσουμε για την ταχύτερη καταστροφή της βιοποικιλότητας (που προκαλείται εν μέρει από την κλιματική αλλαγή) και χωρίς να ξεχνάμε τις άλλες όψεις της “οικολογικής κρίσης” (ειδικά τη μόλυνση από συνθετικά χημικά προϊόντα και από ραδιενεργά νουκλεοτίδια).

Ο πιο στοιχειώδης κοινός νους -ή μάλλον το ένστικτο επιβίωσης!- θα επέβαλε να επεξεργαστούμε το ταχύτερο δυνατό και με την πιο πλατιά δημοκρατία ένα παγκόσμιο κατεπείγον σχέδιο για να σώσουμε το κλίμα και τη βιοποικιλότητα με κοινωνική και κλιματική δικαιοσύνη, άρα μειώνοντας ριζικά τις σκανδαλώδεις κοινωνικές αδικίες που έχει δημιουργήσει ο νεοφιλελευθερισμός. Αυτό το σχέδιο θα έπρεπε να κοινωνικοποιήσει τους ενεργειακούς και χρηματοπιστωτικούς τομείς (χωρίς αποζημιώσεις και εξαγορές) επειδή αυτό είναι το μόνο μέσο για να ξεκλειδώσουμε το κλιματικό μέλλον. Θα έπρεπε να καταργήσει όλες τις άχρηστες και επιβλαβείς παραγωγές (των όπλων, για παράδειγμα!) και όλες τις άχρηστες μεταφορές, επειδή αυτό είναι το πιο απλό μέσο για να μειώσουμε δραστικά και πολύ γρήγορα τις εκπομπές. Με αυτό το τρόπο θα προέκυπτε ένα περιθώριο ελιγμών για να επενδύσουμε στην ενεργειακή αποτελεσματικότητα (ειδικά στην ανακαίνιση/μόνωση των κτιρίων) και για να οικοδομήσουμε ένα νέο ενεργειακό σύστημα βασισμένο 100% στις ανανεώσιμες πηγές.

Να αλλάξουμε πρότυπο: φροντίδα αντί παραγωγής, πραγματικές ανάγκες αντί κέρδους

Στο πλαίσιο του σχεδίου, η αγροτική οικονομία, η βιομηχανία του κρέατος, η βιομηχανική αλιεία και η βιομηχανική δασοκομία θα έπρεπε να αντικατασταθούν αντίστοιχα από την αγροοικολογία, τη μικρή αλιεία, την κτηνοτροφία σε λιβάδια και μια οικολογική δασοκομία. Αυτές οι βαθιές μεταλλάξεις, που εγγράφονται σε μια προοπτική διατροφικής και ενεργειακής ανεξαρτησίας, θα επέτρεπαν τόσο να μειωθούν ουσιαστικά οι εκπομπές, όσο και να προστατευθεί η βιοποικιλότητα, να βελτιωθεί η υγεία και να δημιουργηθούν εκατοντάδες εκατομμύρια χρήσιμες και γεμάτες νόημα θέσεις απασχόλησης.

Το σχέδιο συνιστά μια πλήρη αλλαγή προτύπου. Το κέρδος πρέπει να πάει στην άκρη μπροστά στις πραγματικές ανάγκες, ο παραγωγισμός πρέπει να αφήσει τη θέση του στη φροντίδα που προσφέρεται στα ανθρώπινα και μη ανθρώπινα όντα. Το ζητούμενο είναι να διορθώσουμε τις ζημιές του καπιταλισμού, της

αποικιοκρατίας και της πατριαρχίας. Αυτό σημαίνει να δώσουμε στον παγκόσμιο Νότο τα μέσα μιας ανάπτυξης χωρίς άνθρακα, να προσφέρουμε σε όλους τους ανθρώπους μια κοινωνική ασφάλιση αντάξια του ονόματός της, να εξασφαλίσουμε στις γυναίκες την ισότητα δικαιωμάτων καθώς και τον έλεγχο της γονιμότητάς τους, και να επεκτείνουμε πάρα πολύ τον δημόσιο, παραδημόσιο και μη αγοραίο τομέα. Η πλήρης απασχόληση, εξασφαλισμένη από τη δημιουργία νέων δραστηριοτήτων και την πολύ δραστική μείωση του χρόνου εργασίας σε 15 ώρες την εβδομάδα (χωρίς απώλεια μισθού και με μείωση των ρυθμών εργασίας) (9), θα γινόταν μια διεκδίκηση οικολογική και συνάμα κοινωνική. Το μοίρασμα της αναγκαίας εργασίας είναι εξάλλου απαραίτητο έτσι ώστε όλοι και όλες να μπορούν να μετέχουν δημοκρατικά στη σύλληψη και στη πραγμάτωση του σχεδίου, όπως και στα οικιακά καθήκοντα.

Δεν υπάρχει διέξοδος από τη συστημική κρίση έξω από μια αντικαπιταλιστική εναλλακτική λύση. Για να σταματήσουμε την καταστροφή και να εμποδίσουμε τον κατακλυσμό, πρέπει απαραίτητως να παράγουμε λιγότερο (να παράγουμε για τις πραγματικές ανάγκες), να μεταφέρουμε λιγότερο (το μεγαλύτερο μέρος των μεταφορών στοχεύει στη μεγέθυνση του κέρδους των πολυεθνικών) και να μοιραζόμαστε περισσότερο (κατά προτεραιότητα, να μοιραζόμαστε τα πλούτη και να κατανέμουμε την αναγκαία εργασία). Αυτή η οικοσοσιαλιστική προοπτική είναι απαραίτητη για να βγούμε από την πολιτισμική κρίση που έχει προκαλέσει το κεφάλαιο, επειδή δεν είναι δυνατό να υπάρξει ελευθερία στο απατηλό κυνήγι μιας κατανάλωσης χωρίς όρια, βασισμένης πάνω στην χωρίς όρια εκμετάλλευση της Γης και των ανθρώπων. Ο καταναλωτισμός δεν είναι παρά η άθλια ανταμοιβή μιας άθλιας ύπαρξης.

Να μην περιμένουμε τίποτα από τις COP

Είναι ευνόητο ότι αυτή η εναλλακτική δεν μπορεί να βγει από τις COP. Πράγματι, στο πλαίσιο αυτών των συναντήσεων κορυφής, οι κυβερνήσεις προσπαθούν -στην καλύτερη περίπτωση!- να λύσουν τον τετραγωνισμό του κύκλου: Να αποφύγουν τον κατακλυσμό ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζουν τη συνέχιση της συσσώρευσης κεφαλαίου

και τη διατήρηση του νεοφιλελεύθερου καθεστώτος (με άλλα λόγια, του απαραίτητου καθεστώτος για τη συσσώρευση μέσα σε ένα πλαίσιο πτώσης του ποσοστού κέρδους και γενικευμένης υπερπαραγωγής). Να γιατί, σε πείσμα των πρωτοκόλλων, των φόρων άνθρακα, των ποσοστώσεων ανταλλάξιμων εκπομπών, της “καθαρής ανάπτυξης”, της “κλιματικής χρηματοπιστωτικής οικονομίας”, των ετήσιων COP και όλου αυτού του μπλα μπλα, η καπιταλιστική συσσώρευση, σαν να ήταν αυτόματο, συνεχίζει αδιατάρακτα να σπρώχνει την ανθρωπότητα προς τον “πλανήτη κλίβανο”.

Πάνω από ένα τέταρτο αιώνα μετά το Ρίο, από COP σε COP, ο κατακλυσμός πλησιάζει. Η COP25 δεν θα αναστρέψει αυτή τη τάση. Ένα από τα κύρια σημεία προς συζήτηση θα αφορά το νέο “αγοραίο μηχανισμό” που προβλέπεται στη σύμβαση του Παρισιού (άρθρο 6). Αυτός ο μηχανισμός θα έπρεπε να περιλάβει και να επεκτείνει τα μέσα -σε πολύ μεγάλο βαθμό απατηλά- της “αντιστάθμισης άνθρακα” που εφαρμόστηκαν από το πρωτόκολλο του Κυότο και δώθε (“Μηχανισμός καθαρής ανάπτυξης” και “Από κοινού εφαρμογή”, στα οποία προστίθενται τα προγράμματα REDD και REDD+). Οι ημιτελείς συζητήσεις για τη συγκεκριμενοποίηση του άρθρου 6 του Παρισιού, στην COP24 (Κατοβίτσε), έδειξαν ότι η διακύβευση είναι πάντα η ίδια: Να ακυρώσουν με το ένα χέρι, στη πράξη, τις δεσμεύσεις αρχής που έχουν υπογράψει με το άλλο.

Η αποτυχία του πράσινου καπιταλισμού, το αδιέξοδο ενός συστήματος

Τα ΜΜΕ χαιρέτησαν την επιτυχία της COP21. Στη πραγματικότητα, οι κυβερνήσεις απέτυχαν πάνω στο ζήτημα-κλειδί, εκείνο που τοποθετεί την απάντηση στη κλιματική πρόκληση μέσα στο πλαίσιο της αγοράς: Τον ορισμό μιας παγκόσμιας τιμής του άνθρακα. Αυτή η αποτυχία δεν θα είναι εύκολο να διορθωθεί. Τέσσερα χρόνια μετά το Παρίσι, ένα δημοσίευμα του ΔΝΤ είναι ενδεικτικό του αδιεξόδου. Οι συγγραφείς του γράφουν ότι η κλιματική αλλαγή θα μπορούσε να προκαλέσει “στην ακραία της περίπτωση, την ανθρώπινη εξαφάνιση”. Δυστυχώς, συνεχίζουν, “η σημαντική απόκλιση μεταξύ των ιδιωτικών και των κοινωνικών αποδόσεων των επενδύσεων με χαμηλές εκπομπές άνθρακα θα συνεχιστεί πιθανώς

στο μέλλον, καθώς οι μελλοντικοί τρόποι φορολόγησης και τιμολόγησης του άνθρακα είναι πολύ αβέβαιοι, ειδικά για λόγους πολιτικής οικονομίας (sic). Αυτό σημαίνει ότι όχι μόνο λείπει μια αγορά για τη σημερινή κλιματική άμβλυση επειδή οι εκπομπές άνθρακα δεν έχουν τιμολογηθεί, αλλά και ότι λείπουν και οι αγορές για τη μελλοντική άμβλυση, πράγμα που είναι σημαντικό για την απόδοση των ιδιωτικών επενδύσεων στις τεχνολογίες, υποδομές και κεφάλαια μετριασμού του κλίματος” (10).

Μετάφραση αυτών των τεχνοκρατικών αλαμπουρνέζικων: Θα έπρεπε να δράσουμε για να αποφύγουμε την εξαφάνιση της ανθρωπότητας αλλά αυτό δεν είναι επικερδές. Η απόκλιση της απόδοσης ανάμεσα στην επιβίωση του 99% και στα κέρδη του 1% “θα συνεχιστεί πιθανώς” επειδή δεν υπάρχει παγκόσμια εξουσία ικανή να επιβάλλει μια τιμή του άνθρακα που θα έβαζε όλους τους καπιταλιστές να ανταγωνιστούν επί ίσοις όροις στο κυνήγι του κέρδους. Και κατά συνέπεια, δεν κάνουμε τίποτα. Δεν μπορούμε να φανταστούμε καλύτερη αποτύπωση του γεγονότος ότι ο καπιταλισμός δεν έχει πια να προσφέρει παρά την καταστροφή και το θάνατο.

Η ανικανότητα των κυβερνήσεων απέναντι στην οικολογική και ειδικότερα την κλιματική κρίση, δεν είναι αποτέλεσμα κάποιας μυστηριώδους μοίρας, ή της διαστροφής της ανθρώπινης φύσης, αλλά το αποτέλεσμα πέντε δομικών παραγόντων: ο παραγωγισμός που είναι σύμφυτος στον καπιταλισμό, εμποδίζει να παράγει λιγότερο. Το νεοφιλελεύθερο καθεστώς συσσώρευσης εμποδίζει να συλλάβεις ένα δημόσιο σχέδιο. Η αντίφαση ανάμεσα στη διεθνοποίηση του κεφαλαίου και στον εθνικό χαρακτήρα των Κρατών εμποδίζει να συλλάβεις την πρόκληση σε παγκόσμια κλίμακα. Η κρίση ιμπεριαλιστικής ηγεσίας εμποδίζει να εξασφαλιστεί έστω και ελάχιστη τάξη στην καπιταλιστική αταξία (αυτός ο παράγοντας επιδεινώνεται επιπλέον από τον κλιματο-αρνητισμό του Ντόναλντ Τραμπ). Τέλος, η κρίση της αστικής δημοκρατίας που βασίζεται στην εκλογικίστικη δημαγωγία εμποδίζει να κοιτάξεις πιο μακριά από ένα διάστημα τριών ετών.

Όλα αυτά είναι προϊόν του καπιταλιστικού συστήματος στη τελική του φάση που, όπως έλεγε ο Μαρξ, “εξαντλεί τις δυο μοναδικές πηγές κάθε πλούτου: τη Γη και την εργάτρια/τον εργάτη”.

Τέλος του κόσμου, τέλος του μήνα, ίδια μάχη οικοσοσιαλιστική

Είναι παράλογο να πιστέψουμε ότι μια κοινωνία βασισμένη στην εκμετάλλευση της εργασίας, στο ρατσισμό, στην πατριαρχία, στην ομοφοβία, στην αποικιακή αλαζονεία, στη βία, στη κατάχρηση εξουσίας και στο βάθεμα των ανισοτήτων θα μπορούσε να διατηρεί σχέσεις σεβασμού, φροντίδας, συνεργασίας, ειρήνης και σωφροσύνης με την (υπόλοιπη) φύση. Πώς να πιστέψουμε ότι θα είμαστε ικανοί να μην κάνουμε στα άλλα ζωντανά όντα αυτά που ανεχόμαστε να μάς κάνουν; Πώς να φανταστούμε ότι ένα σύστημα που εκμεταλλεύεται καθημερινά τη δύναμη εργασίας θα μπορούσε να παραιτηθεί από το να λεηλατεί άλλες πλουτοπαραγωγικές πηγές; Πώς να υποθέσουμε ότι μια κοινωνία θα μπορούσε να σεβαστεί τις “υπηρεσίες” που της προσφέρει η φύση όταν αυτή περιφρονεί τις υπηρεσίες που πραγματοποιεί δωρεάν η μισή ανθρωπότητα, οι γυναίκες, στο πλαίσιο της κοινωνικής αναπαραγωγής;

Δεν θα αλλάξουμε ολοκληρωτικά τις σχέσεις μεταξύ της ανθρωπότητας και της φύσης αν δεν αλλάξουμε ολοκληρωτικά τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Να φροντίζουμε τους εαυτούς μας με τρόπο αντάξιο της ανθρωπιάς μας είναι η απολύτως αναγκαία προϋπόθεση για να φροντίζουμε αυτό στο οποίο ανήκουμε.

“Τέλος του κόσμου, τέλος του μήνα: ίδιος εχθρός, ίδια μάχη”: Αυτό το σύνθημα, που ακούστηκε στις συγκεντρώσεις που είδαν τη σύγκλιση των Κίτρινων Γιλέκων και των διαδηλωτών/τριών για το κλίμα, στη Γαλλία, εκφράζει την ουσία του ζητήματος: Οι αγώνες ενάντια στις κοινωνικές καταστροφές και οι αγώνες ενάντια στις οικολογικές καταστροφές είναι οι δυο διαστάσεις της ίδιας οικοσοσιαλιστικής μάχης. Η διέξοδος δεν βρίσκεται στις πιέσεις στις COP. Βρίσκεται στη σύγκλιση των αγώνων των εκμεταλλευμένων και των καταπιεσμένων για ένα κόσμο αναγκαίο, εφικτό και επιθυμητό.

25/11/2019

Σημειώσεις

[1] Τα μέρη στο εκατομμύριο (ppm) είναι μια μονάδα συγκέντρωσης. 350 ppm CO₂ σημαίνουν ότι, σε ένα εκατομμύριο μόρια, 350 είναι μόρια CO₂. Στη διάρκεια των 800.000 ετών που προηγήθηκαν του εικοστού αιώνα, η συγκέντρωση CO₂ κυμαινόταν μεταξύ 220 και 280 ppm.

[2] GIEC, ειδική έκθεση 1,5°C.

[3] Ονομάζουμε έτσι τις συνέπειες της υπερθέρμανσης που επιταχύνουν την υπερθέρμανση

[4] Οι παγετώνες Thwaites και Totten (αντίστοιχα στη Δυτική και Ανατολική Ανταρκτική), αποσταθεροποιημένοι, περιέχουν αρκετό νερό για να κάνουν να ανέβει η στάθμη των θαλασσών κατά 7,5 μέτρα περίπου.

[5] GIEC, ειδική έκθεση για τους 1,5°C, περίληψη για εκείνους που παίρνουν τις αποφάσεις.

[6] Η πιο ώριμη από τις τεχνολογίες με αρνητικές εκπομπές είναι η βιοενέργεια με σύλληψη και δέσμευση του άνθρακα. Η απόσυρση με αυτό το μέσο του 10% των ετήσιων εκπομπών CO₂ θα απαιτούσε να αφιερωθεί περίπου το 20% της αγροτικής επιφάνειας στην καλλιέργεια βιομάζας...

[7] Αν θέλουμε να σεβαστούμε τις “διαφοροποιημένες ευθύνες” Βορρά και Νότου, η παγκόσμια μείωση κατά 58% συνεπάγεται μειώσεις της τάξης του 65% στις “αναπτυγμένες” χώρες.

[8] Για την κατανάλωση ενέργειας, η CIEG αναφέρει τους αριθμούς του -15% το 2030 και -32% το 2050. Αυτοί είναι υποτιμημένοι επειδή έχουν βασιστεί στην υπόθεση μιας μεγάλης αύξησης της πυρηνικής ενέργειας στο “ενεργειακό mix” (+59% το 2030, +150% το 2050 -δηλαδή περίπου 200 πρόσθετοι πυρηνικοί σταθμοί). Αν αποκλείσουμε την πυρηνική ενέργεια (και πρέπει να

την αποκλείσουμε!) , η μείωση της παγκόσμιας κατανάλωσης ενέργειας θα έπρεπε μάλλον να είναι της τάξης του 20% το 2030 και του 40% το 2050. Όπως και νάχει, μια τέτοια μείωση απαιτεί μια ουσιαστική μείωση της παραγωγής και των μεταφορών.

[9] Με όλα τα άλλα πράγματα να παραμένουν ως έχουν, ο αριθμός των ωρών εργασίας στην απασχόληση που είναι συμβατός με τον προϋπολογισμό υπολειπόμενου άνθρακα θα ήταν 16 ώρες τη βδομάδα στις χώρες του ΟΟΣΑ (pour un budget carbone 2°C). Philipp Frey, « The ecological limits of work », Autonomy, April 2019.

[10] IMF WP/19/185, Sept 2019

Μετάφραση: Γιώργος Μητραλιάς

ΠΗΓΗ: www.contra-xreos.gr